

népszínműirodalmat gazdagították. A nemzeti dráma csak a hatvanas években jutott egy kis levegőhöz s annak különösen Obernyik Károly, Jókai Mór, Tóth Kálmán, Dobsa Lajos és Hegedűs Lajos voltak hivatottabb művelői. Azonban — talán az egy Obernyik »Brankovics György«-ét kivéve — e kor drámái minden szépségük és hatásuk mellett is jobbára szónokias drámák. Ezt a kor viszonyai hozták magukkal. (A politikailag elnyomott nemzetek színpada szükségszerűleg szószékké válik.)

És — csodálatos — a hazafias drámáknak eme hőskorában születik meg az egész emberiség tragédiáját átfogó hatalmas drámai költemény: »Az ember tragédiája«, (L. o.), mely szerzőjét — a kiváló Madách Imrét — egyszerre legnagyobb költőink sorába emeli s később — különösen a színpadról — mondhatni az egész művelt világgal megismerteti.

Az 1867-iki kiegyezés után — a változott politikai viszonyok következtében — a szónokias drámák lassankint leszorultak a színpadról s a társadalmi dráma kultusza következett. E téren Toldy István színművei az első feccskék, de nem ő, hanem a későbbi Csiky Gergely a magyar társadalmi dráma megteremtője (Proletárok, Cifra nyomorúság stb.). Közben Rákosi Jenő és Dóczy Lajos a klasszikus vígjátékot művelték, Váradi Antal pedig különösen »Iskarióth«-jával gazdagította a klasszikus drámairodalmat. Berczik Árpád a könnyed vígjátékot kultiválja.

A 80-as években egész új gárda keletkezik. Kitűnik közülök Herczeg Ferenc a »Dolovai nábob leánya«-val. A színészi írók közül kiválóbbat nyújtanak: Szigeti József (Rang és mód), Somló Sándor (Fra Girolamo) és Gabányi Árpád (különösen bohózataiban). Karczag Vilmos »Lemondás«-a, Murai Károly »Virágfakadás«-a, »Huszárszerelem«-je erős figyelmet keltettek.

Közben új színházak emelkedtek, amelyek szintén neveltek maguknak írói gárdát. A Vígszínház színpadán tűnt fel Molnár Ferenc (Ördög, Testőr stb.), Lengyel Menyhért (Tájfűn), Bródy Sándor (Tanítónő, a Dada stb.), Fényes Samu (Kurucz Feja Dávid). Herczeg Ferenc is itt kezdte meg történeti drámái sorozatát az »Ocskay brigadéros«-sal, hogy aztán a »Bizánc«-cal, az »Árva László király«-

lyal és a »Híd«-dal a Nemzeti Színházban fejlessze azt tovább.

A Magyar Színházban Bíró Lajos a »Sárga Liliom«-mal, Földes Imre a »Császár katonái«-val arat sikert. A Belvárosi Színház írói gárdája közül pedig Heltai Jenő (Naftalin), Szenes Béla (Buta ember, Gazdag lány) és Zágon István (Darázsfészek c. átdolgozása) említendők.

A Nemzeti Színházban egy erős egyéniség tűnik fel: Gárdonyi Géza. »Falusi történet«-eket ír rendkívül éles szemmel és józan magyar költészettel. (A bor, Annuska.) Ezt erősebb realizmussal folytatja Móricz Zsigmond (Sári bíró), míg Bibó Lajos a »Juss«-al földszagú parasztdrámát alkotott. A szimbólikus magyar dráma terén tett kísérleteket P. Ábrahám Ernő, aki különösen az »Isten várá«-val és a »Révészek«-kel, Harsányi Kálmán pedig »Ellák«-jával írta be nevét a magyar történeti dráma kiválóságai közé. Kisbán Miklós (gróf Bánffy Miklós) a »Naplendák«-val s különösen a »Nagyúr«-ral, Hevesi Sándor pedig kiválóképpen a »Császár és komédiás«-sal és az »Elzevir«-rel keltett nagyobb feltűnést. Szomory Dezsőnek különösen »Nagyasszony«-a, »Mária Antonia«-ja és »II-ik József császár«-ja aratott nagyobb sikert. Csathó Kálmán, a Biedermeyer és az úri középosztály szerencsés vígjátékírója. Harsányi Zsolt mint ügyes és jószemű átdolgozó tűnt fel a »Vén gazember« és a »Noszty fiú« színpadra vitelében. Hegedűs Lóránt (Kossuth), Hegedűs Sándor (Bakony) stb. szintén figyelemre méltó tehetségek. Legújában pedig Zilahy Lajos tűnt fel költői elgondolású és mégis reális szemmel megírt darabjaival (Süt a nap, Fehér szarvas, Szibéria, Tábarnok, Zenebohócok stb.), míg Földes Imre a »Tűzek az éjszakában« és az »Égő város« c. irredenta drámáival keltett feltűnést. (Uj Színház.)

A magyar drámaírók névsora ezzel még távolról sincs kimerítve, de körülbelül az itt felsorolt nevek jelzik drámairodalmunk fejlődési fokait. A magyar dráma az ő vállakon jutott el oda, ahol most van. Az ő vállakon és — a magyar színpadon. Mert színházi kultúránk fejlettségének is van ám egy kis része abban, hogy a magyar drámát ma már a külföld is értékeli. (Pataki József.)